

Henryk Paner

Gniew, woj. gdańskie. Pl. Grunwaldzki 16. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 18, 163-164

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pierwsza stulecie Elbląga interesująco oświetlają niektóre kategorie materiałów archeologicznych. Obok wyzafnej grupy siwaków bardzo czytelnie widoczny jest zespół ceramiki o morfologii i technice wczesnośredniowiecznej, bądź o formach średniowiecznych, lecz wykonanych w tradycyjnej technice (ponad 37 k). Wreszcie trzecią grupę (ponad 9 k) stanowią importy ceramiczne reprezentowane przez naczyńia kamionkowe oraz polewane; te ostatnie pochodzą prawie ze wszystkich znanych i czynnych w tym okresie warsztatów w północno-zachodniej Europie. Na uwagę zasługują też fragmenty zapinki pruskiej, ostróg, wyrobów metalowych, skórzanych, szklanych i drewnianych.

Budowa kamienic murowanych radykalnie zmienia obraz architektoniczny miasta. Jednakże, jak to wykazały badania w rejonie ulicy Linki, niekiedy towarzyszyły im drewniane oficyny o konstrukcji szkieletowej. W jednej z nich odkryto piwniczkę o głębokości 1,30 m, w której znaleziono drewnianą drabinę oraz kolekcję 170 toczonych talerzy drewnianych.

Podczas badań na tyłach działek lub w tylnych traktach zabudowy murowanej zlokalizowano 6 latryn i 1 studnię. Większość z nich funkcjonowała w okresie od 2 połowy XV w. do początku XIX w. Wydobyty z nich materiały archeologiczne reprezentują zróżnicowany asortyment wyrobów glinianych i szklanych o bardzo wysokim poziomie technicznym i artystycznym.

Szczególne cenna jest kolekcja naczyń szklanych tzw. Römerów, fletów itd. oraz kolekcja fajanaów holenderskich, kamionki nadreńskiej, naczyń z polową i porcelany.

Oprócz badań archeologicznych przeprowadzono analize odczynionych relikwów architektury, uzyskując obraz rozwoju kamienicy i jej przemian przestrzenno-funkcjonalnych.

Badania będą kontynuowane.

FRONBORK
Żurawia Góra
Stanowisko 1

patrz
neolit

GADZOWICE - Kwiatonów, gm. Głubczyce
Stanowisko F

patrz
okres halaztycki

GALINOWO, gm. Kisielice
woj. elbląskie
Stanowisko 1

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadził dr Jan Michałski. Finansował WKZ w Elblągu. Pierwszy sezon badań. Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego (?), średniowiecznego i nowożytnego.

Objektem badanym jest niewielka wysepka leżąca w pobliżu wachodniego brzegu Jeziora Łodygowskiego. Ma ona kształt długiego nasypu wypiętrzonego kilka metrów ponad obecny poziom jeziora, o wymiarach: długości około 30 m, szerokości maksymalnej około 8 m, minimalnej 5-4 m. Od strony lądu jest nieco zniszczona, prawdopodobnie brano stąd ziemię na sypanie wałów wzdłuż obecnego koryta Gardajki.

Niewielki wykop sondażowy (2 x 4 m) założono w najszerszej części wyspy, od strony jeziora. Odkryto tam nikiłe ślady kilkucentymetrowej warstwy kulturowej, jedną niewielką jamkę oraz znajdujące się w nich nieliczne fragmenty ceramiki ręcznie lepionej oraz toczona na kole. Te ostatnie mają metrykę średniowieczną i nowożytną, natomiast fragmenty naczyń ręcznie lepionych są mało charakterystyczne. Być może należą je wiązać ze starszymi fazami wczesnego średniowiecza.

Przewiduje się kontynuację badań.

GNIEW
woj. gdańskie
Pl. Grunwaldski 16
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Henryk Paner. Finansował Urząd Miasta i Gminy w Gniewie. Szósty sezon badań. Miasto (XIV - XV w.).

Celem badań było rozpoznanie i zadokumentowanie przypadkowo odkrytych konstrukcji drewnianych. Odkrycia dokonano w trakcie prac remontowo budowlanych prowadzonych na zapleczu zabytkowej kamieniczkii przez pracowników PP PKZ Gdańsk. Odkryto i zinventaryzowano relikwty późnośredniowiecznej ulicy o drewnianej nawierzchni.

Wykop nr XIII o wymiarach 4,65 x 7,0 m obejmował 16 zachowanych w całości lub fragmentarycznie dranic ułożonych na legarach. Legary zorientowane były na osi N-S, zaś dranie na osi W-E, z nieznacznym odchyleniem w kierunku południowym. Długość odkrytego odcinka drogi wynosiła 6,4 m, zaś szerokość 2,1 do 2,4 m, przy czym nią jest to szerokość całkowita ulicy, jako że część konstrukcji ginęła w profilu zachodnim wykopu (tj. pod nawierzchnią ul. Brzozowskiego), zapewne wynosi ona około 3,5 - 4 m. Od strony południowej konstrukcja została mocno zniszczona wkopami o charakterze nowożytnym, natomiast od północnej zachowała się w doskonałym stanie i można przypuszczać, iż biegnie dalej w kierunku murów obronnych - w górę ulicy Brzozowskiego.

Wszystkie dranice nawierzchni posiadały od strony spodniej półkolistą w przekroju wycięcia, które zachodziły na wypukły grzbiet belki legara, usztywniając w ten sposób całą konstrukcję. Szpary między dranicami uszczelnione były wąskimi szczepami drewna oraz dużą ilością wiódrów. Całość została wykonana bez użycia gwoździ czy dybli. Szerokość dranic wynosiła od 27 do 42 cm, grubość 12 - 13 cm, zaś ich powierzchnie zalegały w poziomie 36,32 - 36,49 m n.p.m.. Po stronie wschodniej ulicy, pod legarem nr 1, odkryto starą konstrukcję drewnianą, użyte tu wtórnie jako elementy wyřodnawcze. Być może pochodzi ona z zesebranych domostw, jako że jedna z tych elementów to schodki drewniane (belka z głębokimi nacięciami) często np. spotykane w budownictwie mieszkalnym wczesnośredniowiecznego Gdańska.

Na powierzchni dranic zalegała blisko 30 cm grubości warstwa kulturowa utworzona w okresie użytkowania ulicy i przykryta grubą warstwą spalenizny. Wystąpiły w niej fragmenty ceramiki naczyńnicowej datowane na czasy od XIV do XV w., kości zwierzęce, fragmenty obróbnego drewna, rzęsyki, łupinki orzechów laskowych oraz bardzo duże ilości wiódrków, listewek, kołeczek, odłamków desek, wrzescie palików i gałazek.

Pod nawierzchnią ulicy odkryto jeszcze 4 warstwy kulturowe o podobnej zawartości, w tym dwie były mocno nasycone spalenizną. Jedną z nich spoczywała bezpośrednio na calcu, którym był mocno ilasty średnioziarnisty piasek barwy popielatej (poziom 36,02 - 35,60 m n.p.m.). Po zakończeniu eksploracji wykonano pod nawierzchnią ulicy dwa odwierty kontrolne świdra ręcznym z poziomu 34,55 m n.p.m. Nie wykazały one jednak istnienia innych warstw kulturowych.

Po stronie wschodniej odłamanej ulicy znaleziono pozostałości przyulicznej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej wzniesionej w XIV a użytkowanej w XIV i XV w., na którą składały się fragmenty konstrukcji drewnianych, szopy, szalunki oraz nieckowate zagłębienie, 2,2 m głębokie, o miąższości 0,5 m.

Badania nie będą kontynuowane.

GNIEW
woj. gdańskie
ul. Miłłana 24
Stanowisko 3

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Henryk Paner (autor sprawozdania) i mgr Krzysztof Godon. Konsultant naukowy - doc.dr hab. Jerzy Kruppę. Finansowało Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gdańsku. Czwarty sezon badań. Późnośredniowieczne umocnienia obronne podzamcza.

Celem badań było archeologiczne rozpoznanie terenu zagrożonego inwestycjami komunalnymi. Eksplorację prowadzono w wykopie nr XIII o powierzchni około 60 m², wytyczonym między wykopem VIII i VIIIa (obydwa badane w 1981 r.).

Odkryto południowo-wschodnią ścianą cokołu baszty przybramnej datowanej na XIV wiek, mur zamykający dawne przejście bramne - (XVII-XVIII wiek) oraz szczytowa część budynku ceglanoego wzniesionego na kamiennym podmurówce - XIV-XV wiek, na którego relikwach stoi obecnie dom nr 26 przy ul. Miłłanej.

Wewnątrz budynku natrafiono na cegły ułożone warstwami, co stwarzało wrażenie kilku zalegających nad sobą posadzek.

Eksplorację rozpoczęto na poziomie około 17,00 m n.p.m., a zakończono na 12,01 m n.p.m. Po północno-wschodniej stronie muru zamykającego dawne przejście bramne natrafiono na kilka fragmentów ceramiki datowanej na okres wpływów rzymskich. Znaleziono również prześlik z tego samego okresu. Zabytki złożono w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania nie będą kontynuowane.

GNIEZNO
woj. poznańskie

patrz
wczesne średniowiecze

JANOWICEKI, gm. Raciawice-Pałecznicza
woj. kieleckie
Stanowisko 1

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski
w Kielcach

Badania prowadził mgr Stanisław Kołodziejcki. Finansował MGAK w Kielcach. Piąty sezon badań. Średniowieczny zamek.

Wyeksplorowano 4 wykopy o łącznej powierzchni 23 m² i kubaturze 53 m³. Wynik tych badań pozwala wnieść kolejną poprawkę do dotychczasowych prób rekonstrukcji działów obronnej rezydencji. Jest to możliwe dzięki rozpoznaniu relacji stratygraficznej regularnego wkopu, wyróżnionego w 1978 r., do muru działowego budynku wieżowego. Ich wzajemny układ dowodzi, iż wkop który był zapewne wgłębiona, drewniana budowla, jest wcześniejszy niż mur działowy. Niewykluczone jest, że ten obiekt istniał przed wzniesieniem murowanej, obronnej rezydencji. Okres, który dzielił obie budowle musiał być jednak bardzo niewielki, o czym świadczą miąższość warstw oraz charakter zabytków w nich odkrytych. Dotychczas rozpoznano przebieg ściany wschodniej wcześniejszego obiektu na długości 5 m. Poinb jego wymiary oraz relacje stratygraficzne do murów magistralnych budowli wieżowej wyjaśnia przyszłe badania.